

בית הספר למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי

1231.3725.01 – מבוא לעסקים חברתיים ויזמות עסקית חברתית Introduction to Social Businesses and Social Entrepreneurship

מסטר ב' – תשפ"ב

קבוצה	יום בשבוע	שעה	תאריך בחינה	מרצה	דואר אלקטרוני	טלפון
01	ב'	18:45-21:30 (מחצית ראשונה)	ללא בחינה	גב' ג'קי גורן רוזנבלום	jackieg@tauex.tau.ac.il	0548050444

שעת קבלה – בתיאום מראש

היקף הלימודים

היקף הי"ס לקורס: 1

ECTS – 1 י"ס = 4 ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System), ערך הניקוד של הקורס במוסדות להשכלה גבוהה בעולם שהינם חלק מ"תהליך בולוניה".

תיאור הקורס

עסקים חברתיים הם מודל לשינוי חברתי שהולך ומתפתח בארץ ובעולם. העסקים החברתיים מזהים בעיה חברתית כהזדמנות ומיצרים פתרונות המבוססים על מודלים עסקיים ברי קיימא שאינם תלויים בפילנתרופיה או בכספי מדינה כדי להתקיים. בדרך זו נוצר מודל עסקי-חברתי המאפשר פתרון בעיות חברתיות וסביבתיות שאילולא העסק החברתי לא היו נפתרות. עסקים חברתיים מחפשים ליצר שורה תחתונה כפולה או משולשת: רווחיות, אימפקט חברתי ו/או אימפקט סביבתי, ומתמודדים עם אתגרים שונים בגלל המבנה המיוחד שלהם. במהלך הקורס נחשף למקורות החשיבה של העירוב בין העסקי לחברתי, נבין במה שונה עסק חברתי מעסק רגיל או עמותה ונלמד לפתח תוכנית עסקית לעסק חברתי קיים או חדש תוך התייחסות לנושאים הבאים:

- הגדרה – האם יש צורך להגדרה פורמלית ומהן ההגדרות המקובלות בעולם לעסק חברתי? מהם המודלים השונים של עסקים חברתיים?
 - מימון – איך עסקים חברתיים מממנים את עצמם? בהיבט זה נדבר על מודלים חדשנים כמו: קרנות היברידיים, קאופרטיבים, מימון המוני, אג"ח חברתי, ESG ו-SDG
 - מדידה והערכה – איך מודדים אימפקט בעסק חברתי – תוך התמקדות במודל השינוי Theory of Change ומודל ה- SROI – Social Return on Investment שמתרגם אימפקט חברתי למונחים פיננסיים.
 - ניהול – איך מנהלים עסק עם "שורה תחתונה כפולה"? בהקשר זה נדבר על מונח ה- Mission Drift ונציג מחקרים ודרכים ארגוניות למנוע את התופעה.
 - מי הם היזמים של העסקים החברתיים ובמה שונים מיזמים רגילים?
 - איך מתחילים? סדנת פיתוח רעיון וכלים יחודיים כמו מודל הקבס החברתי
- הקורס ילווה בהרצאות אורח של דמויות מפתח בשדה היזמות העסקית-חברתית, יזמים ומשקיעים.

תפוקות למידה

עם סיום הקורס הצלחה יכלו הסטודנטים.ות:

1. להכיר את תחום היזמות בעסקים חברתיים
2. להכיר ולדון בדילמות היחודיות של עסקים חברתיים (ניהול, התאגדות, מימון ומדידה והערכה)
3. להכיר מודלים שונים של עסקים חברתיים מהארץ ומהעולם

4. להיחשף לדמויות מפתח בזירה באמצעות הרצאות אורח
 5. לפתח תוכנית עסקית ומצגת לעסק חברתי קיים או חדש

הערכת הסטודנט בקורס והרכב הציון

גודל קבוצה/ הערות	תאריך	מטלה	אחוז
אישי	ראו למטה בתוכנית המפורטת ההגשה צריכה להעשות עד 48 שעות לאחר מועד השיעור באמצעות המודל	4 מתוך 6 תרגילים	צבירה של עד 20%
3-4 תלמידים	ההצגה תתקיים בשיעור האחרון – 4.4 וההגשה שבועים לאחר מכן ב- 18.4	הצגה של עסק חברתי (חדש או קיים) תוך התייחסות לנקודות: איזו בעיה העסק פותר? האם בעיה זו נפתרת בצורה אחרת? מה המודל הלוגי של המיזם? מי בעלי העניין? מה הנכסים המרכזיים שהעסק צריך לפתח? למה כדאי שיהיה עסק חברתי? מה היתרונות והחסרונות? איך כדאי לגייס כסף להקמת העסק? איך מיצרים הכנסות עצמיות? מה המודל העסקי הנכון? איך מאזנים בין העסקי לחברתי? איזה אתגרים יחודיים קיימים לעסק בהיותו עסק חברתי? כיצד כדאי למדוד את האימפקט של העסק החברתי? למה זה חשוב?	60%
אישי	18.4	רפלקציה על הקורס	20%

- * חובת נוכחות בכל השיעורים.
 * תלמיד, הנעדר משיעור המחייב השתתפות פעילה או שלא השתתף באורח פעיל, רשאי המורה להודיע למזכירות כי יש למחוק את שמו מרשימת המשתתפים. (התלמיד יחויב בתשלום בגין קורס זה)

פירוט המטלות בקורס

במסגרת הקורס נדרשת נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים, קריאת חומר רקע לשיעורים, הכנת עבודה קבוצתית, ובחינה מסכמת של החומר בתום הקורס (הנחיות להכנת העבודה והמצגת הקבוצתית ימסרו בנפרד). מטרת התרגיל היא ליישם ידע שנרכש בכיתה על עסק חברתי קיים או חדש והדגמת הבנה תוך כדי יישום.

כל אי עמידה במי ממטלות הקורס מחייבת הודעה מראש (במייל) למרצה

מדיניות שמירה על טווח ציונים

החל משנה"ל תשס"ט מונהגת בפקולטה מדיניות שמירה על טווח ציונים בקורסי התואר השני. עקרונות השיטה חלים על כל קורסי התואר השני, ומדיניות השמירה על טווח הציונים תיושם לגבי הציון הסופי בקורס זה. מידע נוסף בנושא זה מתפרסם בהרחבה באתר הפקולטה.

הערכת הקורס ע"י הסטודנטים

בסיומו של הקורס הסטודנטים ישתתפו בסקר הוראה על מנת להסיק מסקנות לטובת צרכי הסטודנטים והאוניברסיטה.

אתר הקורס

אתר הקורס יהווה המקום המרכזי בו ימסרו הודעות לסטודנטים, לפיכך מומלץ להתעדכן בו מדי שבוע, לפני השיעור, ובכלל – גם בתום הסמסטר. (לצורך תיאום ענייני הבחינה למשל).

שקפי הקורס יהיו באתר הקורס באתר.

לתשומת לבכם - בכיתה ידונו גם נושאים (ובפרט דוגמאות) שאינם מופיעים בשקפים או מופיעים בכותרת בלבד. כל אלו הינם חלק בלתי נפרד מחומר הקורס.

תכנית הקורס *

שיעור	תאריך	נושא	נושאי הלימוד	חומר רקע	משימה השיעור:	לימוד כיתה או לימוד אישי
1	21.2	הספקטרום שבין העסקי לחברתי	מה השתנה בעולם שדורש חשיבה מחדשת על ההפרדה שבין עסקי לחברתי (עליית התאגידים וירידת הממשלות) התפיסה של מילטון פרידמן התפיסה של פרופ' מוחמד ינוס מגמות חדשות בעולם ההשקעות: ESG ו SDG	שיעור 1 למטה – לקראא לפני השיעור ולהיות מוכנים לשאלות	5 נקודות: בוחן בדיקת הבנת ספקטרום ההשקעות	כיתה
2	21.2	עסק חברתי האם זה בשבילי? הרצאת אורח	סיפור של יזם עסקי חברתי ורפלקציה האם זה בשבילי?	הגיעו מוכנים עם שאלות!	בתום השיעור הראשון – חלוקה לקבוצות של 3-4 סטודנטים	כיתה
3	28.2	העסק החברתי והיזם החברתי	איך מוגדר עסק חברתי? נסקור הגדרות שונות ונבחין בהבדלים ביניהם: פרופ' ינוס, האיחוד האירופי, אנגליה, ארה"ב וישראל.	שיעור 3 למטה – לקראא אחרי צפייה בהרצאה	קבלת אישור על העסק החברתי אותו תלווה הקבוצה + רשימת 3 אנשי קשר איתם תדברו במהלך העבודה	הרצאה מוקלטת
4	28.2	מה בין עסקים חברתיים לעסקים עם אימפקט?	<ul style="list-style-type: none"> מגמות חדשות בעולם ההשקעות: ESG ו SDG מודל ABC הספקטרום של ההשקעות 	שיעור 4 למטה – לקראא לפני שיעור ולהיות מוכנים לשאלות	5 נקודות: בוחן בדיקת הבנת ספקטרום ההשקעות	כיתה
5	7.3	סדנא – מרעיון לעסק החברתי תוך שימוש במודל SWOT וקנבס החברתי	יישום מודל SWOT וקנבס חברתי	שיעור 5 למטה - לקראא לפני השיעור ולהיות מוכנים לסדנאת יישום	הגשה של מודל SWOT וקנבס חברתי למישוב לקראת עבודה מסכמת	כיתה
6	7.3	אתגרים בניהול עסקים חברתיים – מזווית היזם	<ul style="list-style-type: none"> מהם האתגרים הניהוליים הייחודיים של עסקים חברתיים? Mission Drift דרכים להתמודד עם בעיה זו היתרונות בהקמת עסק חברתי בעידן המילניאלס 	שיעור 6 למטה – להאזין לפודקסטים + לקראא להרחבה את המאמר ולענות על השאלון	5 נקודות: מבין הפודקסטים המופיעים ברשימת ההאזנה לשיעור זה – מה האתגרים הניהוליים שאתם רואים?	הרצאה מוקלטת
7	14.3	עסקים חברתיים – איך כדאי להתאגד?	<ul style="list-style-type: none"> התאגדות כחברה יתרונות וחסרונות התאגדות כעמותה יתרונות וחסרונות 	שיעור 6 למטה – לקראא לפני השיעור ולהיות מוכנים לשאלות	5 נקודות – איתור 2 מיזמים עסקיים חברתיים, אחד עמותה ואחד חברה בע"מ וניתוח ביקורתי על הבחירה במודל	כיתה
8	14.3	עסקים חברתיים – איך מגייסים כסף?	<ul style="list-style-type: none"> קרנות תלת מגזריות קואופרטיבים מימון המונים השקעות אימפקט 	שיעור 7 למטה – לקראא לאחר ההרצאה להרחבה והעמקת ההבנה		הרצאה מוקלטת
9	21.3	אג"ח חברתי – הרצאת אורח של	מודל חדשני למימון עסקים חברתיים	שיעור 8 למטה – לקראא לפני השיעור ולענות על השאלון	5 נקודות על הצעה של אג"ח חברתי חדש והסבר	כיתה

	מדוע הוא עונה על כללי האג'נדה החברתי		המערב כספיים הברידיים	social finance Israel		
כיתה	בוחן: 5 נקודות על מענה על שאלון בנושא מודל ה-SROI	שיעור 9 למטה – לקרוא לפני השיעור ולענות על השאלון	• תאוריית השינוי sroi	מדידה והערכה של עסקים חברתיים	21.3	10
סיר			• הכרות עם עסק חברתי "אחר" – וחיידוד השאלה מהן גבולות העסק החברתי?	ביקור בעסק חברתי בתחום הסביבתי	28.3	11+12
כיתה	הצגה בכיתה של המשימה המסכמת		פירוט ינתן בנפרד	הצגה בכיתה של הסטודנטים	4.4	13
כיתה				המשך הצגה בכיתה של סטודנטים + סיכום הקורס	4.4	14

*התכנית הינה בסיס לשינויים.

רשימת קריאה*

(* רשימת הקריאה עדיין יכול שיהיו בה שינויים

שיעור 1: מעסקי נגד חברתי לעסקי חברתי

<https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html>

<https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value>

<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2006/yunus/26090-muhammad-yunus-nobel-lecture-2006-2/>

שיעור 2: הרצאת אורח – יזמות חברתית האם זה בשבילי?

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/42>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/13>

שיעור 3 – הגדרת העסק החברתי

https://en.wikipedia.org/wiki/Social_business

<https://www.socialenterprise.org.uk/what-is-it-all-about>

https://ssir.org/articles/entry/social_entrepreneurship_the_case_for_definition

שיעור 4 – מה בין עסק חברתי למיזם אימפקט?

<https://www.unpri.org/fixed-income/what-is-esg-integration/3052.article>

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

שיעור 5 – איך מתחילים: Swot וקנבס חברתי

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/006a1e6c>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/26>

<https://screate-sg.medium.com/back-to-basics-an-introduction-to-swot-analysis-for-social-enterprises-ed135683c67b>

<https://socialenterpriseinstitute.co/wp-content/uploads/2018/12/Social-Business-Model-Canvas.pdf>

<https://cscuk.fcdo.gov.uk/wp-content/uploads/2016/07/BMC-for-Social-Enterprise.pdf>

שיעור 6 - אתגרים בניהול עסק חברתי

https://www.researchgate.net/publication/265969563_Understanding_and_combating_mission_drift_in_social_enterprises

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/47>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/17>

דוגמאות של עסקים חברתיים מהם יש לבחור אחת לצורך מילוי המשימה של שיעור 6:

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/0e30aa58>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/918e421a>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/69bf55c0>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/e667f267>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/8f35b4da>

שיעור 7 – איך כדאי להתאגד?

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/18>

https://www.nevo.co.il/law_html/law04/1213_22_1st_565087.htm

שיעור 8 : איך מגייסים כסף?

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/590eef1e>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/22>

<https://probonoaustralia.com.au/news/2020/10/co-operatives-the-slow-food-of-social-enterprise>

שיעור 9 : אג"ח חברתי וקרנות תלת-מגזריות

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/34>

<http://www.socialfinance.org.il>

שיעור 10 : מדידה והערכה של עסקים חברתיים

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/50>

<https://impactmanagementproject.com/impact-management/impact-management-norms>

<https://www.sopact.com/perspectives/social-return-on-investment-calculation>